

Ljubljana, 9. september 2019

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Komisija za nadzor javnih financ

dr. Anže Logar, predsednik

Zadeva: Zahteva za sklic nujne seje Komisije DZ za nadzor javnih financ

Na podlagi 48. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije poslanska skupina SDS zahteva sklic nujne seje Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za nadzor javnih financ z naslednjo točko dnevnega reda:

Zlorabe postopka poenostavljene prisilne poravnave in njihovi javnofinančni vplivi.

OBRAZLOŽITEV:

Postopek poenostavljene prisilne poravnave je bil sprejet maja 2013 z novelo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-E). Njena uzakonitev naj bi v praksi prinesla bistveno cenejši, hitrejši in pogostejši postopek finančnega prestrukturiranja malih gospodarskih subjektov. Uvedba poenostavljenega postopka prisilne poravnave je bila predstavljena kot nujni pogoj za ohranitev zdravega dela gospodarstva in delovnih mest ter kot predpogoj za učinkovito sanacijo bančnega sistema v času hude gospodarske krize. V delovni skupini, ki je pripravljala zakonodajo naj bi po poročanju medijev sodeloval "cvet domače pravne stroke": Nina Plavšak, avtorica večine slovenske insolventne zakonodaje, odvetnik Srečko Jadek, vrhovni sodnik Miodrag Đorđević in ekonomist Marko Simoneti.

V zadnjem času je bilo predvsem ob primeru odpisa 29 milijonov EUR dolga v medijih zaslediti več opozoril, da je institut poenostavljene prisilne poravnave pogosto zlorabljen s strani posameznikov, ki imajo vpliv in ustrezna sredstva, da preko pravnih manevrov ali fiktivnih upnikov dosežejo odpis svojih dolgov. Ob tem je bilo večkrat navedeno, da je med tistimi, ki so na ta način izgubili svoje terjatve, tudi Finančna uprava RS (FURS), s čimer smo bili neposredno oškodovani tudi davkoplačevalci.

Sodišče je v postopku poenostavljene prisilne poravnave družbam Electa Inženiring, Electa Naložbe in Electa Holding odpisalo veliko večino terjatev.

Odločitev sodišča je vzbudila veliko ogorčenja javnosti, saj gre za družbe, ki so v lasti družine župana Mestne občine Ljubljana Zorana Jankovića, odpisan pa je bil zelo visok znesek dolgov teh družb v višini okoli 29 milijonov evrov, kar predstavlja odpis kar okoli 95% vseh terjatev. Pri tem je po ugotovitvah FURSa Zoran Janković še pred uvedbo postopka poenostavljene prisilne poravnave dobil povrnjenih najmanj tri milijone evrov iz teh družb. Hkrati se pojavlja sum, da se je postopek poenostavljene prisilne poravnave s pomočjo fiktivnega upnika (upnik, ki dejansko ni tvoj upnik) zlorabilo za izbris dolgov omenjenih družb. Na seznamu obveznosti omenjenih družb oziroma dolgov so tudi dolgovi do Finančne uprave RS (neplačani davki in prispevki) in dolgovi do podjetij v delni lasti Republike Slovenije (Zavarovalnica Triglav, Petrol). Ker gre za javna sredstva, predlagatelji zahteve za nujno sejo menimo, da se mora tema možne zlorabe instituta poenostavljene prisilne poravnave obravnavati na pristojnem parlamentarnem odboru.

Namen nujne seje je ugotoviti, ali gre pri institutu poenostavljene prisilne poravnave za »luknje v zakonu« ali pa je v postopkih zaznati tudi neustrezno delo preiskovalnih organov in sodne veje oblasti, ki na koncu pripeljejo do stroškov do za davkoplačevalce, krepijo pa tudi dvom v vladavino prava. Za ugotovitev vzrokov možnih zlorab je bistvenega pomena zgodovina sprejetja instituta poenostavljene prisilne poravnave in pa ključna zakonska določba, ki vpliva na položaj upnikov - to je v kolikšnem odstotku in času mora biti upnik poplačan, da se prisilna poravnava sploh lahko prične. Ta ključna določba je bila predlagana v noveli Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-D), ki ga je v zakonodajni postopek februarja 2011 vložila skupina poslank in poslancev PS SDS s prvopodpisanim poslancem Jožetom Tankom. Predlagano je bilo, da mora s predlogom prisilne poravnave dolžnik upnikom ponuditi v prvem letu najmanj 70%, v drugem letu pa ostanek poplačila oziroma odložitve plačil terjatev. Predlagano določbo so takratne koalicijske stranke SD, ZARES, DeSUS in LDS v drugi obravnavi amandmirale in določile, da mora s predlogom prisilne poravnave dolžnik upnikom ponuditi najmanj 50% poplačilo v obdobju, ki ne sme biti daljše od štirih let. Novela ZFPPIPP-D (v zakonodajnem postopku je bil hkrati obravnavan tudi vladni predlog zakona – hibrid) s to določbo je bila nato v tretji obravnavi sprejeta soglasno s podporo vseh takratnih parlamentarnih strank.

Aprila 2013 je takratna vlada Alenke Bratušek v parlamentarni postopek vložila novelo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-E). V noveli ZFPPIPP-E je uvedla oziroma določila postopek poenostavljene prisilne poravnave, glede poplačila upnika pa je določila oziroma spremenila zgolj to, da morajo upniki v prvem do tretjem letu vsako leto prejeti najmanj četrtnino plačila, četrto leto pa ostanek plačila. **S to novelo zakona, ki je uvedla institut postopka poenostavljene prisilne poravnave in so jo podprle vse parlamentarne stranke, se položaj upnikov v postopkih prisilnih poravn ni v ničemer poslabšal. S to novelo zakona se torej ni "naredilo luknje v zakonodaji", ki bi omogočala zlorabo instituta poenostavljene prisilne poravnave, kot pogosto poročajo**

nekateri mediji. **“Luknja v zakonodaji” se je naredila z naslednjo novelo ZFPPIPP, ki jo je vlada Alenke Bratušek v zakonodajni postopek vložila novembra 2013 (novela ZFPPIPP-F).** V njej je določila črtanje ključne določbe pogoja 50 % poplačila upnika, da se prisilna poravnava sploh lahko prične. Na to določbo je v zakonodajnem postopku PS SDS vložila amandma, da bi se črtala, vendar jo je takratna koalicija strank Pozitivna Slovenija, Socialni demokrati, Državljska lista in Demokratična stranka upokojujencev Slovenije zavrnila. **Omenjene koalicijske stranke so bile tudi edine, ki so zakon novembra 2013 v tretji obravnavi podprle in od takrat v prisilnih poravnava ni več pogoja obveznega 50 odstotnega poplačila upnikov.** S tem se je dejansko določilo, da je lahko odpis terjatev oziroma dolgovi tudi 99,9% **in črtanje te določbe je bil tudi predpogoj, da je družina Jankovič sploh lahko izvedla postopke poenostavljenih prisilnih poravnav svojih družb.**

V medijih so bili objavljeni primeri poenostavljenih prisilnih poravnav v katerih se je odpisalo nerazumno visok delež terjatev, med katerimi bi lahko bile tudi terjatve FURS iz naslova davčnega dolga. Za vse ekscesne primere je značilno, da upniki, ki prevzamejo oziroma odkupijo terjatve dolžnika, povezani z dolžnikom. Ko dosežejo dovolj visok delež terjatev (zakonski pogoj je 60% vseh priznanih terjatev in vsaj polovico vseh upnikov) izglasujejo začetek postopka poenostavljene prisilne poravnave. Značilno za te ekscesne primere je tudi to, da so z dolžnikom povezani upniki praviloma finančno slabo stoječe družbe, z majhnimi prihodki, ki večinoma poslujejo z izgubo in imajo celo negativni kapital.

V medijih je tudi navedeno, da se je na to odzvalo tudi Ministrstvo za pravosodje, ki naj bi ugotavljalo, da se višina poplačila upnikov v poenostavljenih prisilnih poravnava povečuje. Zato je še posebej pomembno, da se ugotovi ali gre za posamezne ekscesne primere in zlorabe ali pa za sistemske pomanjkljivosti zakonodaje. V besedilu novele Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP-G), ki ga je prejšnja vlada določila na seji dne 3.2.2016, je v obrazložitvi zakona naveden tudi podatek o povprečnem poplačilu terjatev v postopkih poenostavljene prisilne poravnave. V letu 2014 so upniki v povprečju pristali na 47,8% poplačilo terjatev v 4,59 letih, v letu 2015 pa so upniki pristali v povprečju na 36,6% poplačilo terjatev, vendar v krajšem časovnem obdobju 4,47 leta. V primeru poenostavljene prisilne poravnave nad dolžnikom Electa Holding, pa je sodišče potrdilo zgolj 5% poplačilo terjatev v 2,3 leta, kar je po mnenju strokovnjakov vsaj nenavadno. Odvetnik Radovan Cerjak je na primer izjavil naslednje: *“Običajno gre pri poenostavljenih prisilnih poravnava za to, da se odplača okoli 30, včasih tudi malo več odstotkov glavnice, v tem primeru pa naj bi šlo za kar 95-odstotni odpis dolgovi, kar se zdi, milo rečeno, precej neobičajno. Za nekatere se pač zakonska določila tolmačijo na tak način, za druge pa na drugačen način. Verjemite mi, da pri običajnem državljanu takšne prisilne poravnave sodišče zagotovo ne bi potrdilo.”*

V povezavi z odpisi davčnega dolga v postopkih poenostavljenih prisilnih poravnava je ključno tudi ravnanje Državnega odvetništva Republike Slovenije (prej Državnega pravobranilstva), ki je pristojno za zastopanje države pri uveljavljanju njenih pravic v postopkih zaradi insolventnosti. Šesti odstavek 221.e člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju tudi določa, da če je upnik Republika Slovenija, za

sprejetje poenostavljene prisilne poravnave v njenem imenu glasuje Državno pravobranilstvo Republike Slovenije, ki tudi lahko v primerih, če je bila prisilna poravnava sprejeta na goljufiv način, zahteva njeno razveljavitev.

Slovenska javnost je upravičena tudi do podatka o tem, kaj se je zgodilo z dodatnimi davčnimi obveznostmi v višini 6.791.375,96 EUR, ki jih je FURS dne 20.4.2016 odmeril družbi Electa Naložbe (in za katere dolžnik v Poročilu o finančnem položaju in poslovanju družbe Electa Naložbe navaja, da je prepričan, da jih bo FURS v celoti odpravil in da jih družbi ne bo potrebno plačati), kakor tudi v vseh podobnih ekscesnih primerih, ki mejijo na zlorabo instituta poenostavljene prisilne poravnave.

V konkretnem primeru so potencialne izgube davkoplačevalskega denarja zaradi izbrisa davčnih obveznosti in morebitnih davčnih utaj neposredno povezane tudi s političnim funkcionarjem na lokalni ravni, o čemer so mediji obširno poročali. Leta 2004, ko je bil Zoran Janković izvoljen za župana MOL je družbi formalno prodal svojima sinovoma, vendar je policija, ko je preiskovala sporno prodajo delnic družbe Mercator, prišla do zaključka, da je dejanski lastnik teh družb Zoran Janković. Navidezen postopek prodaje družb je po ugotovitvah policije Zoran Janković izpeljal zato, da bi se izognil plačilu davka pri prodaji delnic družbe Mercator. Do podobnih ugotovitev je prišla tudi Komisija za preprečevanje korupcije (KPK) v nadzoru nad premoženjskim stanjem Zorana Jankovića, za katerega je sodišče odločilo, da je pravilen in zakonit. V ugotovitvi o premoženjskem stanju Zorana Jankovića je KPK med drugim navedla: *“Zavezanec naj bi še pred nastopom funkcije župana sklenil, po njegovih navedbah posojilni pogodbi – terjatev do Electa Holding v višini 1.884.300.000 SIT, terjatev do Electa Inženiring v višini 1.526.323.873 SIT, kar je sporočil na svojem prvem obrazcu za poročanje podatkov o premoženjskem stanju komisiji. nadalje je v času opravljanja funkcije župana in poslanca v nadzorovanem obdobju med 17.11.2006 in 24.5.2012 prejel na svoje bančne račune, ki jih ima odprte pri bankah v Sloveniji, skupno cca 2.990.000 EUR, od tega za cca 2.400.000 EUR nakazil, ki niso povezana z rednim osebnim dohodkom oziroma drugimi običajnimi prilivi, o katerih ni potrebno posebej poročati (npr. vračila dohodnine, avtorski honorarji ipd.). Od tega je v štirih mesecih leta 2011 zavezanec kot končni prejemnik na svoj TRR prejel skupno 208.000 EUR iz zaporednega oz. verižnega prenakazovanja med računi gospodarskih subjektov v vplivnem krogu družine Janković, pri čemer je začetek denarne verige pri podjetju, ki posluje z Mestno občino Ljubljana, v kateri opravlja zavezanec javno funkcijo poklicnega župana. Omenjene transakcije so zaradi načina, okoliščin, dinamike in zneskov obremenjene z izrazitimi korupcijskimi tveganji, tveganji, povezanimi z nedopustnim lobiranjem, in s tveganji za nasprotje interesov.”*

Pri izvedbi odpisa dolgov družb v lasti družine Janković je na način, da je odkupoval terjatve teh družb in potem glasoval za izvedbo poenostavljene prisilne poravnave, sodeloval poslovnež Jan Bec, ki je po poročanju medijev povezan z družino Janković vsaj od leta 2013, ko je postal direktor Electinega podjetja Hotel Jelovica Bled. Leta 2010 pa je bil tudi med donatorji županske kampanje Zorana Jankovića. Jan Bec je lastnik množice podjetij, od katerih pa nobeno ne dosega omembe vrednih prihodkov. Večinoma poslujejo z izgubo. Kljub temu pa je pridobil oziroma odkupil za dobrih sedem milijov evrov terjatev Electe Inženiring (preko podjetja Bodi d.o.o.), za dobrih štiri milijone evrov

terjatev Electe Naložbe (preko podjetja Glanc d.o.o.) in za dobrih pet milijonov evrov terjatev Electe Holding (tudi preko podjetja Glanc d.o.o.).

Vloga Jana Beca oziroma njegovih družb je opisana v obrazložitvi pritožbe družbe Heta Asset Resolution (prej Hypo Leasing) na poenostavljeno prisilno poravnavo nad dolžnikom Electa Holding, ki ji je Višje sodišče v Ljubljani ugodilo. Med drugim je navedeno: *“Razen tega je najvišja evidentirana terjatev v citiranem seznamu obveznosti dolžnika, ki pripada družbi Glanc d.o.o. v znesku 5.123.552,00 EUR očitno fiktivna. Navedena družba v sredstvih nikoli ni imela knjiženih sredstev v višini 5,12 milijonov EUR, kolikor naj bi znašala njena terjatev do dolžnika. Iz bilančnih podatkov te družbe izhaja, da je izkazovala le za 363.008 EUR sredstev, kar ne predstavlja niti 10% vrednosti terjatve po obravnavanem seznamu. Ker dolžnikov načrt finančnega prestrukturiranja ne vključuje opisane terjatve družbe TCK d.o.o., vključuje pa fiktivno terjatev družbe Glanc d.o.o., je več kot očitno, da ob upoštevanju pravih podatkov dolžnik s predlagano prisilno poravnavo insolventnosti ne more odpraviti, zato je načrt finančnega prestrukturiranja zgolj navaden spisek želja ne pa dejanski opis dejstev iz katerih naj bi izhajalo, da je dolžnik zmožen izpolniti obveznosti v skladu s predlagano prisilno poravnavo. Navedena dejstva in predloženi dokazi potrjujejo, da želi dolžnik doseči potrditev poenostavljene prisilne poravnave na nedopusten način. Očitno je, da dolžnik postopek poenostavljene prisilne poravnave zlorablja z namenom oškodovanja upnikov, zato predstavlja očitno zlorabo, ki pravnega varstva ne bi smelo uživati.”*

Z namenom razjasnitve ekscesnih primerov postopka poenostavljene prisilne poravnave v primeru družb Electa Inženiring, Electa Naložbe in Electa Holding (in kot so mediji kasneje poročali tudi v nekaterih drugih razvpitih primerih, npr. družbi Dema Plus, ki tudi izdatno posluje z Mestno občino Ljubljana, Skupini Epic Eco, ...) predlagamo, da se po razpravi sprejmejo naslednji sklepi:

1. Komisija DZ za nadzor javnih financ pričakuje od Ministrstva za pravosodje, da Državnemu zboru v roku 15 dni od dneva sprejetja tega sklepa posreduje pisno poročilo o: vseh primerih postopkov poenostavljene prisilne poravnave, v katerih je bil odpis terjatev višji od 50%, vseh primerih, v katerih so bila odpisane terjatve Republike Slovenije in kakšne ukrepe so državne institucije podvzele, da do odpisa ne bi prišlo.
2. Komisija DZ za nadzor javnih financ pričakuje od Ministrstva za pravosodje, da Državnemu zboru v roku 15 dni od dneva sprejetja tega sklepa posreduje podatke, kolikšno je bilo v postopkih poenostavljene prisilne poravnave povprečno poplačilo upnikov, koliko sredstev je bilo odpisanih Finančni upravi RS, koliko sredstev je bilo odpisanih družbam v delni ali celotni lasti države in lokalnih samoupravnih skupnosti ter koliko sredstev je bilo odpisanih družbam, ki se uvrščajo med mikro in majhne družbe. Podatke naj ministrstvo pripravi od leta sprejetja instituta poenostavljene prisilne poravnave do vključno 1.9.2019 in sicer po posameznih letih.

3. Komisija DZ za nadzor javnih financ pričakuje od Ministrstva za pravosodje, da Državnemu zboru v roku 15 dni od dneva sprejetja tega sklepa posreduje podatke o tem, v kolikih primerih je Državno pravobranilstvo oziroma Državno odvetništvo Republike Slovenije glasovalo v postopkih poenostavljene prisilne poravnave, za kakšna sredstva je šlo v teh postopkih, koliko od teh sredstev je bilo odpisanih, v kolikih postopkih prisilnih poravnav je zahtevalo njeno razveljavitev in v kolikih postopkih je bilo s svojo zahtevo po razveljavitvi tudi uspešno. Podatke naj ministrstvo pripravi od leta sprejetja instituta poenostavljene prisilne poravnave do vključno 1.9.2019 in sicer po posameznih letih.
4. Komisija DZ za nadzor javnih financ priporoča, da Ministrstvo za pravosodje pripravi analizo, zakaj prihaja do ekscesnih primerov postopkov poenostavljene prisilne poravnave in jo posreduje v 30 dneh od dneva sprejetja tega sklepa.
5. Komisija DZ za nadzor javnih financ priporoča, da Ministrstvo za pravosodje pripravi popravke zakonodaje, ki bodo onemogočali zlorabe, pri čemer pričakuje, da pri pripravi zakonodaje ne bodo sodelovale osebe, ki so sodelovale pri pripravi sprememb insolvenčne zakonodaje, s katero se je konec leta 2013 izbrisal pogoj obveznega 50 odstotnega poplačila upnikov za začetek postopka prisilne poravnave.
6. Komisija DZ za nadzor javnih financ priporoča Nacionalnemu preiskovalnemu uradu (NPU), da preveri premoženjsko stanje gospoda Jana Beca, finančne transakcije družb, v katerih je lastnik oziroma zastopnik in so odkupovale terjatve ter razišče ali je prišlo v primerih poenostavljenih prisilnih poravnav družb Electa Inženiring, Electa Naložbe in Electa Holding do kršitev zakonov in predpisov Republike Slovenije, predvsem s področja pranja denarja.

Predsedniku Komisije za nadzor javnih financ predlagamo, da na nujno sejo povabi:

- Marjana Šarca, predsednika Vlade RS,
- Andrejo Katič, ministrico za pravosodje,
- mag. Jurija Groznika, generalnega državnega odvetnika,
- Jano Ahčin, generalno direktorico Finančne uprave Republike Slovenije,
- Borisa Štefaneca, predsednika Komisije za preprečevanje korupcije RS,
- predstavnike Združenja stečajnih upnikov,
- Darka Muženiča, direktorja Nacionalnega preiskovalnega urada in
- Branko Glojnarič, vršilko dolžnosti direktorice Urada RS za preprečevanje pranja denarja.

Priloge:

- Zaključne ugotovitve Komisije za preprečevanje korupcije v konkretnem primeru nadzora nad premoženjskim stanjem zavezanca Zorana Jankovića dosegljivo na spletni povezavi <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2019/08/Zaključne-ugotovitve-o-konkretnem-primeru.pdf>
- Sklep Višjega sodišča v Ljubljani Cst 299/2018 (St 814/2018) z dne 14.6.2018
- Članek Nova24TV: »Odvetnik cerjak o odpisu 29-milijonskedolga družini Janković: Pri običajnem državljanu sodišče takšne prisilne poravnave zagotovo ne bi potrdilo!«

Danijel Krivec,
vodja PS SDS